

Bruselj, 25. januar 2023
(OR. en)

5692/23

ENV 63
AGRI 29
FIN 82
PESTICIDE 5
PHYTOSAN 3
RECH 30
EDUC 31
JEUN 22
CONSOM 15
FORETS 4
RELEX 87

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	24. januar 2023
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2023) 35 final
Zadeva:	SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Revizija pobude EU za opraevalce Nov dogovor za opraevalce

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2023) 35 final.

Priloga: COM(2023) 35 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 24.1.2023
COM(2023) 35 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Revizija pobude EU za opráševalce

Nov dogovor za opráševalce

{SWD(2023) 18 final}

1. UVOD

Zmanjševanje števila divjih opraševalcev in posledice, ki jih to prinaša za prehransko varnost, zdravje ljudi, kakovost življenja in delovanje ekosistemov, vzbujajo veliko zaskrbljenost v družbi. Pojavili so se pozivi, zlasti znanstvenikov in civilne družbe, k odločnemu ukrepanju za odpravo vzrokov za to zmanjševanje. Nedavni primer je evropska državljanska pobuda „Rešimo čebele in kmete! Čebelam prijazno kmetijstvo za zdravo okolje“¹, ki poziva k prehodu na čebelam prijaznejše kmetijstvo in je bila Evropski komisiji uspešno predstavljena oktobra 2022, potem ko je od državljanov in državljanek EU zbrala več kot milijon izjav o podpori.

Približno štiri od petih vrst poljščin in divjih cvetočih rastlin v Evropi so vsaj delno odvisne od živalskega opraševanja, ki ga zagotavlja na tisoče vrst žuželk. Ta storitev prinaša oprijemljive koristi za gospodarstvo: njen prispevek h kmetijski proizvodnji EU je ocenjen na vsaj 5 milijard EUR na leto². Večina bistvenih koristi, ki jih zagotavljajo opraševalci, ostaja količinsko neopredeljena, kot je njihov prispevek k prehranski varnosti in zdravju ali ohranjanju zdravja in odpornosti ekosistemov z opraševanjem divjih rastlin.

Vendar se Evropa in svet³ soočata z dramatično izgubo divjih opraševalcev. Po podatkih z evropskega rdečega seznama⁴ se zmanjšuje populacija približno vsake tretje vrste čebel, metuljev in trepetavk. Poleg tega vsaki deseti vrsti čebel in metuljev ter vsaki tretji vrsti trepetavk grozi izumrtje. Čeprav te številke že povzročajo preplah, celotna slika še ni znana. Boljše razumevanje stanja opraševalcev bi lahko razkrilo še bolj skrb vzbujajoče stanje⁵.

Zmanjševanje števila opraševalcev ogroža dobrobit ljudi in naravo. Izguba opraševalcev spodkopava dolgoročno kmetijsko produktivnost in dodatno zaostre trend, na katerega vplivajo drugi dejavniki, zlasti trenutne geopolitične razmere zaradi ruske vojne agresije proti Ukrajini.

Na 15. konferenci pogodbenic (COP15) Konvencije Združenih narodov o biološki raznovrstnosti decembra 2022 so potekala svetovna prizadevanja za rešitev krize na področju biotske raznovrstnosti. Ta svetovna prizadevanja morajo spremljati ambiciozni ukrepi za zaščito in obnovo biotske raznovrstnosti na ravni EU, katere sestavni del so opraševalci.

¹ https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000016_sl Evropska komisija se bo na to evropsko državljansko pobudo odzvala s posebnim sporočilom leta 2023.

² Vysna, V., Maes, J., Petersen, J. E., La Notte, A., Vallecillo, S., Aizpurua, N., Ivits, E., Teller, A., *Accounting for ecosystems and their services in the European Union (INCA). Final report from phase II of the INCA project aiming to develop a pilot for an integrated system of ecosystem accounts for the EU* (Računovodstvo za ekosisteme in njihove storitve v Evropski uniji (INCA). Končno poročilo o fazi II projekta INCA, katerega cilj je razviti pilotni projekt za integriran sistem ekosistemskih računov za EU). Statistično poročilo. Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2021.

³ [IPBES \(2016\). Assessment report by the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services on pollinators, pollination and food production](#) (Poročilo o oceni Medvladne platforme za znanstveno politiko o biotski raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah za opraševalce, opraševanje in proizvodnjo hrane).

⁴ <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist>

⁵ [Commission Staff Working Document accompanying the EU Pollinators Initiative](#) (Delovni dokument služb Komisije, priložen pobudi EU za opraševalce) (SWD(2018) 302), str. 3.

Komisija je leta 2018 sprejela sploh prvi okvir EU za rešitev vprašanja zmanjševanja števila divjih opraševalcev – pobudo EU za opraševalce⁶. Ta pobuda določa dolgoročne cilje za leto 2030 in celovit sklop ukrepov, ki jih je treba izvesti v kratko- do srednjeročnem obdobju. Močno so jo podprle vse skupine deležnikov, požela pa je tudi veliko zanimanja javnosti. Cilje pobude je močno okrepil evropski zeleni dogovor.

Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030⁷ je kot del vrste zavez in ciljev za obnovo narave v EU določila splošni cilj, da se do leta 2030 zaustavi zmanjševanje števila in raznovrstnosti opraševalcev. S strategijo je bila vzpostavljena tudi platforma EU za biotsko raznovrstnost, v okviru katere je bila ustanovljena delovna skupina za opraševalce kot glavna platforma za upravljanje pobude za opraševalce. Pri spopadanju z nevarnostmi za opraševalce pomagajo še druge pobude v okviru evropskega zelenega dogovora, kot so strategija „od vil do vilic“, akcijski načrt za ničelno onesnaževanje, strategija za gozdove in strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam⁸.

V tem sporočilu je predstavljen revidiran okvir ukrepanja za pobudo EU za opraševalce, ki temelji na celovitih posvetovanjih z deležniki in institucionalnih povratnih informacijah⁹ Evropskega parlamenta, Sveta, Odbora regij in Evropskega računskega sodišča. Določa ukrepe, ki jih morajo EU in njene države članice sprejeti za zaustavitev zmanjševanja števila opraševalcev do leta 2030.

Revizija temelji na pregledu napredka pri izvajanju pobude za opraševalce, ki ga je Komisija opravila leta 2021¹⁰. Pregled je pokazal, da je še vedno veljavno orodje politike, vendar je treba premagati še veliko izzivov, da bi zaustavili zmanjševanje števila opraševalcev. Zlasti je treba sprejeti nadaljnje ukrepe za učinkovit boj proti dejavnikom zmanjševanja, podprte z zanesljivimi mehanizmi spremljanja in upravljanja. Pregled je vseboval poziv k reviziji pobude, da bi se izpolnili njeni dolgoročni cilji.

Revizija temelji tudi na posebnem poročilu Evropskega računskega sodišča¹¹ o ukrepih EU za zaščito divjih opraševalcev. V tem poročilu so bile opredeljene vrzeli v ključnih politikah EU, ki obravnavajo glavne nevarnosti za divje opraševalce, poleg tega pa je bilo predlagano, naj Komisija oceni potrebo po vključitvi posebnih ukrepov za obravnavanje nevarnosti, ki trenutno niso obravnavane v pobudi za opraševalce. V poročilu je izpostavljena tudi potreba po boljšem vključevanju ukrepov za zaščito divjih opraševalcev v politiko EU za ohranjanje biotske raznovrstnosti in kmetijsko politiko ter izboljšanju zaščite divjih opraševalcev pred pesticidi.

Komisija je junija 2022 predstavila predlog zakonodaje o obnovi narave¹², katere namen je v zakonodajo vključiti ambicije iz strategije za biotsko raznovrstnost: mednje spada pravno zavezujoč cilj za države članice EU, da do leta 2030 zaustavijo zmanjševanje števila populacij opraševalcev in nato ohranijo naraščajoče trende. Zakonodaja o obnovi narave in ta revidirana

⁶ [Pobuda EU za opraševalce](#) (COM(2018) 395).

⁷ [Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030](#) (COM(2020) 380).

⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_21_6687

⁹ https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/pollinators/policy_en.htm

¹⁰ [Poročilo o napredku pri izvajanju pobude EU za opraševalce](#) (COM(2021) 261 final).

¹¹ [Posebno poročilo Računskega sodišča št. 15/2020](#).

¹² [Predlog uredbe Evropske komisije o obnovi narave](#) (COM(2022) 304).

pobuda za opraševalce gresta z roko v roki: zakonodajni predlog državam članicam omogoča prožnost, da v svojih nacionalnih načrtih za obnovo določijo najučinkovitejše ukrepe za doseganje cilja. Cilj ukrepov iz te revidirane pobude, ki zajemajo najrazličnejše politike EU, je podpirati in dopolnjevati nacionalne ukrepe za obnovo, ki se zahtevajo v skladu s predlagano zakonodajo o obnovi narave.

2. UKREPI EU ZA OBRNITEV TREND ZMANJŠEVANJA ŠTEVILA OPRAŠEVALCEV

Revidirana pobuda za opraševalce določa cilje za leto 2030 in s tem povezane ukrepe v okviru treh prednostnih nalog:

I: izboljšanje znanja o zmanjševanju števila opraševalcev, njegovih vzrokih in posledicah;

II: izboljšanje ohranjanja opraševalcev in odpravljanje vzrokov za zmanjševanje njihovega števila;

III: mobilizacija družbe ter spodbujanje strateškega načrtovanja in sodelovanja na vseh ravneh.

V naslednjih poglavjih so opredeljene te prednostne naloge in z njimi povezani ukrepi. V preglednici v prilogi so navedeni vsi ukrepi.

2.1. PREDNOSTNA NALOGA I: izboljšanje znanja o zmanjševanju števila opraševalcev, njegovih vzrokih in posledicah;

Ukrepi za pomoč opraševalcem morajo temeljiti na trdni znanstveni podlagi. Od leta 2018 je bil dosežen velik napredek pri zbiranju uporabnega znanja za ohranjanje opraševalcev, vendar še vedno obstajajo znatne vrzeli v znanju. Potrebna so nadaljnja prizadevanja za vzpostavitev zanesljivega sistema spremljanja za opraševalce po vsej EU, izvajanje kritičnega ocenjevanja in prostorskih analiz ter spodbujanje ciljno usmerjenih raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti.

Vzpostavitev celovitega sistema spremljanja

Za izvajanje učinkovitih ohranitvenih in obnovitvenih ukrepov za populacije opraševalcev je treba kartirati njihovo porazdelitev, stanje in trende z dovolj natančnimi prostorskimi in časovnimi podrobnostmi. Za to je potreben zanesljiv sistem spremljanja na ravni EU, ki bo zagotavljal redne in pogoste informacije v daljšem časovnem obdobju. Komisija in države članice pripravljajo metodologijo spremljanja, ki bo temeljila na tehničnih možnostih programa spremljanja opraševalcev v EU¹³. Da bi natančno izmerili trende številčnosti in raznovrstnosti opraševalcev ter zanesljivo ocenili napredek pri zaustavitvi zmanjševanja njihovega števila, bo treba spremljanje izvajati na zadostnem številu lokacij. V skladu s predlagano zakonodajo o obnovi narave bi morale države članice izvajati spremljanje vrst opraševalcev vsako leto in v skladu s standardizirano metodologijo.

¹³ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC122225>

Poleg tega bi bilo treba spremljati tudi glavne nevarnosti za zmanjševanje števila opraševalcev. Pobuda za evropsko spremljanje biotske raznovrstnosti v kmetijskih krajinah (EMBAL)¹⁴, v okviru katere se zbirajo informacije o habitatih opraševalcev v kmetijskih krajinah, in projekt Insignia¹⁵, namenjen spremljanju pesticidov in drugih onesnaževal, pri katerem se medonosna čebela uporablja kot bioindikator, ponujata učinkovite načine za zapolnitev informacijskih vrzeli o stanju habitatov opraševalcev in onesnaženosti okolja. Ti procesi zahtevajo dolgoročno sistematično izvajanje. Vzpostavitev integriranega okvira za spremljanje zmanjševanja števila opraševalcev, njegovih vzrokov in posledic v skladu z modelom posredovanja DPSIR (*drivers, pressure, state, impact and response* – dejavniki, pritiski, stanje, vplivi in odzivi) bi omogočila sledenje učinkom in rezultatom ustreznih ukrepov politike.

Podpora raziskavam in ocenam

Raziskovalne in inovacijske dejavnosti bodo še naprej potrebne za zagotavljanje uporabnega znanja na podlagi sistematično zbranih podatkov in informacij, podprtih z okvirnim programom EU za raziskave in inovacije – Obzorje Evropa – ter nacionalnimi raziskovalnimi prizadevanji. Bolje moramo razumeti taksonomsko in funkcionalno raznovrstnost skupnosti opraševalcev in njihovo porazdelitev, pa tudi nevarnosti za opraševalce in njihove interakcije. Slednje velja zlasti za manj razumljene nevarnosti za opraševalce (glej prednostno nalogo II).

Prav tako bo treba nadalje razviti orodja za ocenjevanje, kot sta ocena rdečega seznama in kartiranje ključnih območij opraševalcev na ravni EU, da se omogočijo ciljno usmerjeni ohranitveni in obnovitveni ukrepi.

Spodbujanje krepitve zmogljivosti in izmenjave znanja

Spremljanje in raziskave zahtevajo veliko virov, zato bo treba finančne in človeške vire uporabljati na stroškovno učinkovit način. Pri tem lahko pomagajo strateški razvoj raziskovalne infrastrukture, orodja za spremljanje in strokovno znanje. Zlasti bo treba z zagotavljanjem priložnosti za delo, izobraževanje in usposabljanje povečati zmogljivosti strokovne in tudi ljubiteljske znanosti za taksonomsko delo.

Obstoječa spletna orodja, kot sta platforma EU z informacijami o opraševalcih in evropski informacijski sistem za biotsko raznovrstnost (BISE), bi bilo treba v celoti izkoristiti za izmenjavo rezultatov spremljanja in znanja, pridobljenega z raziskavami in inovacijami. Za to je potrebno sodelovanje na ravni EU in nacionalni ravni ob podpori Evropske agencije za okolje. Z izmenjavo znanja se bo v povezavi z odprtim dostopom do podatkov povečala učinkovitost javnih naložb ter zagotovila preglednost postopkov znanstvene politike in odločanja.

2.2. PREDNOSTNA NALOGA II: izboljšanje ohranjanja opraševalcev in odpravljanje vzrokov za zmanjševanje njihovega števila

Glavne nevarnosti za divje opraševalce so sprememba rabe zemljišč (vključno z urbanizacijo), intenzivne kmetijske prakse (vključno z uporabo pesticidov), onesnaževanje okolja (vključno s svetlobnim onesnaževanjem), invazivne tujerodne vrste in podnebne spremembe. Pojavile bi se lahko še druge nevarnosti, kar bi pomenilo dodaten pritisk na opraševalce. Nekatere nevarnosti,

¹⁴ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=25560696>

¹⁵ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=36702461>

kot sta intenzivno kmetijstvo in uporaba pesticidov, so bolj razumljene kot druge. Ustrezni ukrepi za ublažitev njihovih učinkov so dobro znani. Nujno je hitro povečanje uporabe teh ukrepov.

Pri drugih nevarnostih, kot so onesnaževanje s kemikalijami, onesnaževalci zraka in težkimi kovinami, znanje ne zadostuje za oceno obsega in porazdelitve njihovih vplivov na opraševalce ali za oblikovanje ustrezne intervencijske strategije. Pri tem so potrebne nadaljnje dejavnosti spremljanja ter raziskav in inovacij, da se omogoči znanstveno utemeljen odziv na zmanjševanje števila opraševalcev.

Izboljšanje ohranjanja opraševalskih vrst in njihovih habitatov

Populacije opraševalcev so izpostavljene pritiskom v različnih krajinah in pri različnih rabah zemljišč, ki vplivajo druga na drugo, kar še povečuje škodljive vplive. Zato se ukrepi za ublažitev teh vplivov ne bi smeli sprejemati ločeno, temveč jih je treba usklajevati med sektorji in dobro načrtovati, da se zagotovijo doslednost, sinergije in stroškovna učinkovitost.

Zavarovana območja in ustrezno gospodarjenje z zemljišči so temelj za ohranjanje bogate raznovrstnosti opraševalskih vrst. Na podlagi tega bi bilo treba izvajati strateško načrtovane obnovitvene dejavnosti, da se zagotovijo ustrezna območja dobro povezanih in visokokakovostnih habitatov opraševalcev. Načrti za ohranjanje vrst¹⁶ so ključno orodje za usklajevanje takšnega strateškega pristopa, zlasti za najbolj ogrožene vrste. Vsebujejo informacije o stanju, ekologiji, nevarnostih in sedanjih ohranitvenih ukrepih za vsako vrsto ter navajajo ključne ukrepe, ki so potrebni za izboljšanje njihovega stanja ohranjenosti na celotnem območju razširjenosti v EU. Komisija zdaj pripravlja tri načrte za ohranjanje nekaterih skupin ogroženih opraševalskih vrst. Dva načrta bosta zajemala kmetijske in gozdne krajine po vsej EU, tretji pa bo zajemal posebno geografsko območje, in sicer Kanarske otoke. Ko bodo dokončani, bi bilo treba njihovo široko uporabo in izvajanje zagotoviti s podporo iz različnih virov financiranja, vključno s programom LIFE.

Ohranjanje opraševalcev bi bilo treba dobro vključiti v upravljanje zavarovanih območij, zlasti v omrežje Natura 2000. Številni habitatni tipi, zaščiteni z direktivo o habitatih, so bistveni za opraševalce. Vključitev opraševalcev kot značilnih vrst v spremljanje in ocenjevanje stanja ohranjenosti teh habitatov bi pripomogla k racionalizaciji ohranjanja opraševalcev v načrtih upravljanja območij Natura 2000.

Z uvedbo spremljanja opraševalcev se bo izboljšalo kartiranje redkih in ogroženih opraševalskih vrst. Te informacije bi bilo treba uporabiti za izpopolnitev ohranitvenih in obnovitvenih prizadevanj ter za določitev novih zavarovanih območij v okviru cilja EU, da se do leta 2030 doseže cilj 30 % zavarovanih območij v okviru strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030.

Raba zemljišč in spremembe rabe zemljišč, kot so večja intenzivnost v kmetijstvu in gozdarstvu, urbanizacija in razvoj infrastrukture, lahko negativno vplivajo na opraševalce, saj zmanjšujejo razpoložljivost habitatov opraševalcev in povečujejo razdrobljenost habitatov. Za preprečevanje razdrobljenosti habitatov je potreben celosten pristop za vse naravne in kulturne krajine. To je

¹⁶ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Action+plans>

mogoče doseči s strateško načrtovanim omrežjem predelov habitatov, ki skupaj tvorijo povezano infrastrukturo po vsej krajini, pri čemer prečkajo biogeografske in upravne regije. Takšni ekološki koridorji za opraševalce, za katere predlagamo, da se imenujejo „Buzz Lines“ (linije brenčanja), bi vrstam omogočili premikanje pri iskanju hrane, zavetja ter mest za gnezdenje in razmnoževanje. Poleg tega bi ti koridorji delovali kot migracijske poti za vrste, ki so jih prizadele podnebne spremembe, in tako podpirali prizadevanja za prilagajanje. Postopki prostorskega načrtovanja na vseh ravneh upravljanja so ključnega pomena za uspešno uvedbo mreže ekoloških koridorjev „Buzz Lines“.

Ukrepe za opraševalce v različnih krajinah bi bilo treba tudi dodatno podpreti s sredstvi EU, zlasti s skupno kmetijsko politiko (SKP), skladi kohezijske politike in programom LIFE. Države članice bi morale tudi odločno spodbujati in olajševati čezmejno sodelovanje na tem področju.

Obnoveitev habitatov opraševalcev v kmetijskih krajinah

Med znane pritiske spadajo nekatere kmetijske prakse upravljanja, kot so monokultura, velika uporaba pesticidov in intenzivno obdelovanje, intenzivna paša ali košnja in, kjer se pojavi, pretirano gnojenje travnišč¹⁷, kar vodi do zmanjševanja števila opraševalcev v kmetijskih krajinah. Za spremembo tega trenda je ključnega pomena večja uporaba agronomskih tehnik, ki so prijazne opraševalcem, zlasti agroekologije.

SKP je eden glavnih instrumentov za podporo takšnemu prehodu z ukrepi, kot so ekološko kmetovanje, ohranjanje in razvoj krajinskih značilnosti, kmetijsko-gozdarski sistem, manjša uporaba kemikalij ter zaščita rastlin, prijaznih opraševalcem, na pašnikih in varovalnih pasovih. V obdobju 2023–2027 bo SKP urejala nova zelena struktura z okrepljenimi osnovnimi zahtevami in novimi okoljskimi shemami v okviru njenega prvega stebra, v kombinaciji z ukrepi v okviru drugega stebra, kot so kmetijsko-okoljsko-podnebne upravljaljske zaveze. Intervencije, ki koristijo opraševalcem v kmetijskih krajinah, bi bilo treba načrtovati strateško in usklajeno na podlagi potreb, opredeljenih na lokalni ravni. Opraševalcem prijazne krajine so biološko raznovrstne in bogate s krajinskimi značilnostmi ter ponujajo ustrezno količino visokokakovostnih, dobro povezanih habitatov¹⁸.

V okviru SKP lahko države članice oblikujejo strateške intervencije, ki prispevajo k specifičnim gospodarskim, okoljskim in socialnim ciljem. Sheme plačil, ki temeljijo na rezultatih, lahko na primer povečajo učinkovitost pristopa ter kmetom ponudijo več prožnosti in spodbud za izvajanje okolju prijaznih praks. Poleg tega se države članice spodbuja, naj ublažijo pritiske na ravni krajine s kolektivnimi shemami, ki spodbujajo sodelovanje med kmeti pri skupnem izvajanju kmetijsko-okoljsko-podnebnih obveznosti.

Strateški načrti SKP, ki so jih razvile države članice¹⁹, vključujejo različne ukrepe z velikim potencialom za zaščito opraševalcev. Cilj več načrtov je na primer oblikovati območja za hranjenje divjih opraševalcev, kot so cvetlični pasovi, gojenje enoletnih medonosnih rastlin ali

¹⁷ [Commission Staff Working Document accompanying the EU Pollinators Initiative](#) (Delovni dokument služb Komisije, priložen pobudi EU za opraševalce) (SWD(2018)302 final).

¹⁸ [IPBES \(2016\). Assessment report by the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services on pollinators, pollination and food production](#) (Poročilo o oceni Medvladne platforme za znanstveno politiko o biotski raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah za opraševalce, opraševanje in proizvodnjo hrane).

¹⁹ Strateški načrti SKP so začeli veljati 1. januarja 2023.

druge primerne krajinske značilnosti. Druge zaveze se nanašajo na vzpostavitev neproizvodnih območij na ornih zemljiščih, da bi se med drugim izboljšalo stanje opraševalcev in povečala preskrba s hrano za žuželke, ki oprašujejo. Načrti so lahko namenjeni tudi nadomestitvi kemičnih fitofarmacevtskih sredstev z biološkimi metodami zatiranja škodljivcev, kar znatno prispeva k zaščiti opraševalcev.

Prav tako je treba dobro ublažiti tveganja, ki jih predstavljajo kmetijske kemikalije (zlasti pesticidi in velike obremenitve s hranili). Za to so potrebna skupna prizadevanja in sodelovanje med javnimi organi in kmeti. Kmetijski svetovalci, ki so dobro usposobljeni na področju biotske raznovrstnosti in ohranjanja opraševalcev, ter predstavitvene in komunikacijske dejavnosti so ključni elementi za boljšo uporabo ciljno usmerjenih ukrepov. Ko bodo na voljo zanesljivi kazalniki na podlagi vseevropske metodologije spremljanja opraševalcev (glej prednostno nalogo I), bi jih bilo treba uporabiti za oceno učinka intervencij. V okviru SKP se lahko tehnična pomoč na pobudo držav članic poleg drugih virov financiranja uporabi za podporo uporabi programa za spremljanje opraševalcev.

Zmanjševanje učinkov rabe pesticidov na opraševalce

Pesticidi ostajajo glavni dejavnik zmanjševanja števila opraševalcev, njihov učinek pa je treba zmanjševati s ciljno usmerjenimi politikami in praksami. Komisija se je v strategiji EU „od vil do vilic“ in strategiji za biotsko raznovrstnost zavezala, da bo do leta 2030 za 50 % zmanjšala tveganje in uporabo pesticidov ter uporabo nevarnejših pesticidov. Ti cilji naj bi se dosegli zlasti na podlagi predlagane uredbe o trajnostni rabi fitofarmacevtskih sredstev²⁰. Komisija bo tudi še dodatno poskušala izboljšati kazalnike, ki se uporabljajo za količinsko opredelitev zmanjševanja tveganja in uporabe fitofarmacevtskih sredstev.

Komisija je v okviru priprave osnutka uredbe o trajnostni rabi fitofarmacevtskih sredstev predlagala tudi prepoved uporabe pesticidov na občutljivih območjih. Sem spadajo območja, zavarovana zaradi ohranjanja narave, in območja z opraševalci, ki jim grozi izumrtje. Evropski parlament in Svet v okviru medinstitucionalnih pogajanj podrobno proučujeta različne načine uvedbe take prepovedi. Osnutek uredbe o trajnostni rabi fitofarmacevtskih sredstev določa tudi večjo uporabo integriranega varstva rastlin pred škodljivimi organizmi. S tem se vzpostavlja hierarhija intervencij za varstvo rastlin, pri čemer je poudarek na ukrepih z majhnim tveganjem, kemični pesticidi pa se uporabljajo le kot skrajni ukrep.

Eden od vse večjih razlogov za zaskrbljenost je izdaja nujnih registracij s strani držav članic za pesticide, ki niso več odobreni na ravni EU. Komisija bo še naprej spremljala razmere in Evropsko agencijo za varnost hrane (EFSA) pooblastila, da preveri, ali so utemeljitve držav članic za te registracije veljavne. To je že večkrat storila v zvezi z nujnimi registracijami za uporabo nekaterih neonicotinoidov²¹. Poleg tega izvaja ukrepe za povečanje razpoložljivosti alternativ kemičnemu zatiranju škodljivih organizmov z majhnim tveganjem, zlasti v povezavi z biološkimi rešitvami, kot so mikroorganizmi²².

²⁰ [Predlog Evropske komisije za uredbo o trajnostni rabi fitofarmacevtskih sredstev](#) (COM(2022) 305).

²¹ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/approval-active-substances/renewal-approval/neonicotinoids_en

²² https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/micro-organisms_en

Komisija si prizadeva za okrepitev ocene tveganja pesticidov za opraševalce. To vključuje okrepitev ocenjevanja tveganja za čebele²³, da se čim bolj zmanjšajo neželeni učinki uporabe pesticidov na medonosne čebele in vrste divjih čebel. Poleg tega je treba nujno pospešiti razpoložljivost preskusnih metod, s katerimi je mogoče določiti toksičnost pesticidov za divje opraševalce. Prav tako je treba zagotoviti prepoved uporabe dodatkov skupaj z aktivnimi snovmi v fitofarmacevtskih sredstvih, kadar se šteje, da imajo nesprejemljive učinke na okolje, med drugim na opraševalce.

Izboljšanje habitatov opraševalcev na mestnih območjih

Urbanizacija in razvoj infrastrukture zmanjšujeta razpoložljivost naravnih habitatov opraševalcev. Če pa so mestna območja ustrezno načrtovana in upravljana, so lahko zatočišča za opraševalce, zlasti v širši krajini, ki nima cvetličnih virov. Prav tako lahko izboljšajo povezljivost habitatov z zagotavljanjem vmesnih habitatov, kot so javni parki, zasebni vrtovi (tudi na podeželskih območjih), mestne kmetije ter zelene stene in zelene strehe.

Komisija je pripravila smernice o mestih, prijaznih opraševalcem²⁴, ki bi jih morala mesta nadalje spodbujati in široko uporabljati. Poleg tega bi bilo treba ohranjanje opraševalcev upoštevati pri pripravi načrtov za ozelenitev mestnih območij²⁵. Mestna območja so tudi žariščne točke za dejavnosti sodelovanja in imajo zato pomembno vlogo pri povečanju vključenosti državljanov in državljanek v dejavnosti ohranjanja.

Zmanjšanje vpliva invazivnih tujerodnih vrst na opraševalce

Nekatere invazivne tujerodne vrste lahko neposredno ali posredno vplivajo na opraševalce. Lahko plenijo avtohtone opraševalce, nanje prenašajo nove bolezni in patogene ali z njimi tekmujejo za vire hrane. Invazivne tuje rastline lahko izpodrivajo avtohtone rastline in tako spreminjajo rastlinske skupnosti, od katerih so odvisni avtohtoni opraševalci.

Da bi se preprečila nadaljnji vnos in širjenje invazivnih tujerodnih vrst, ki lahko močno vplivajo na opraševalce, bo obravnavana njihova vključitev na seznam invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo²⁶.

Za zagotovitev, da omejevanje uporabe pesticidov na občutljivih območjih ne bo ogrozilo prihodnjega obvladovanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst, bo pomembno povečati razpoložljivost, uporabo in učinkovitost nekemičnih možnosti obvladovanja.

Tveganje vnosa in širjenja tujih vrst, škodljivih za opraševalce, bi bilo treba nadalje zmanjšati s spodbujanjem uporabe avtohtonih rastlin in mešanic semen, ki so prijazne opraševalcem, na območjih, ki vključujejo zasebne vrtove, javne površine, kmetijska zemljišča in gozdove.

Boj proti podnebnim spremembam in drugim vzrokom za zmanjševanje števila opraševalcev

²³ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/protection-bees_en

²⁴ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Pollinator-friendly+cities>

²⁵ https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/urban-greening-platform_en

²⁶ Uredba (EU) št. 1143/2014 o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst.

Podnebne spremembe spreminjajo lokalne vremenske razmere v smislu temperatur in padavin, zato lahko zmanjšajo vire, ki so na voljo opraševalcem (npr. zaradi suše), in porušijo sooblikovane povezave med rastlinami in opraševalci, kot sta čas cvetenja in pojav specializiranih opraševalcev.

Zlasti se pričakuje, da bodo številne vrste spremenile svoje območje razširjenosti, da bi se prilagodile spremenjenim podnebnim razmeram, zato se bodo morale preseliti na nova območja. Čeprav je EU uvedla vrsto podnebnih politik in strategij, da bi do leta 2050 postala prva celina, ki bo podnebno nevtralna in odporna na podnebne spremembe²⁷, bodo podnebne spremembe v prihodnjih desetletjih neizogibno vplivale na evropske ekosisteme. Zato bo pomembno upoštevati vpliv podnebnih sprememb na opraševalce in njihove habitate ter v tem okviru opredeliti najbolj ranljiva območja za opraševalce, da bi oblikovali in izvajali ciljno usmerjene blažilne ukrepe.

²⁷ https://climate.ec.europa.eu/index_sl

Kar zadeva svetlobno onesnaževanje, je njegov vpliv na nočne opraševalce dobro razumljen, kar omogoča specifične blažilne ukrepe na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Komisija je priporočila o tem, kako zmanjšati svetlobno onesnaževanje, vključila v svoje smernice za državljane²⁸ in mesta²⁹ ter jih bo še naprej promovirala.

Na opraševalce lahko vplivajo tudi biocidi. Odobritev aktivnih snovi in dovoljenje za biocidne proizvode, ki te snovi vsebujejo, sta predmet stroge ocene tveganja³⁰. Evropska agencija za kemikalije trenutno oblikuje poseben pristop za ocenjevanje tveganj, ki jih biocidi predstavljajo za opraševalce³¹.

2.3. PREDNOSTNA NALOGA III: mobilizacija družbe ter spodbujanje strateškega načrtovanja in sodelovanja na vseh ravneh

Pomoč državljanom in državljkam ter podjetjem pri ukrepanju

Za izvajanje ukrepov, predstavljenih v okviru prejšnjih dveh prednostnih nalog, bo potrebna široka mobilizacija vseh ustreznih akterjev, vključno z znanstveniki, oblikovalci politik, državljani in državljkami, kmeti in podjetji.

To bi bilo treba podpreti z učinkovitimi dejavnostmi komuniciranja, mobilizacije in mreženja. Še naprej bi bilo treba spodbujati sodelovanje javnosti pri spremljanju in ohranjanju opraševalcev. To bi moralo vključevati ljubiteljsko znanost ter organizirane postopke sodelovanja javnosti pri dejavnostih spremljanja in ohranjanja na vseh ustreznih ravneh. Evropski kompetenčni okvir na področju trajnosti³² lahko državljane in državljanke opolnomoči za ukrepanje.

Ker se pričakuje, da bo zmanjševanje števila opraševalcev močno vplivalo na prihodnje generacije, bi bilo treba posebno pozornost nameniti tudi vključevanju mladih. V zvezi s tem nove tehnologije, kot je izkušnja virtualne resničnosti v parku opraševalcev³³, ponujajo dopolnjujoče se poti za vključevanje družbe na splošno.

Vključevanje ključnih poslovnih sektorjev bi bilo treba dodatno olajšati prek obstoječih mrež, da bi spodbudili uporabo smernic o ukrepih za ohranjanje opraševalcev v vseh sektorjih.

Spodbujanje strateškega načrtovanja in sodelovanja na vseh ravneh

Pobudo za opraševalce bo treba pretvoriti v dobro zasnovane strateške pristope na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Samo dosledno ukrepanje na vseh ravneh upravljanja bo zaustavilo zmanjševanje števila opraševalcev.

Z nacionalnimi strategijami za opraševalce bi se morala usklajevati in spodbujati prizadevanja v vseh zadevnih sektorjih in politikah za zaustavitev zmanjševanja števila opraševalcev do leta 2030, med drugim z ukrepi, ki jih podpirajo skladi kohezijske politike EU. Pretvoriti bi jih

²⁸ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Citizens>

²⁹ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Cities>

³⁰ https://health.ec.europa.eu/biocides/biocidal-products_sl

³¹ https://echa.europa.eu/documents/10162/17234/scoping_paper_pollinators_guidance_en.pdf/7957c0f8-5ded-4a6e-17a7-2a899bbb141a

³² https://joint-research-centre.ec.europa.eu/greencomp-european-sustainability-competence-framework_en

³³ https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/pollinator-park_en

bilo treba v akcijske načrte na regionalni in lokalni ravni. Strategije in akcijske načrte je treba razviti pregledno, v tesnem sodelovanju z vsemi ustreznimi deležniki ter z uporabo obstoječih mrež in platform, da se olajša sodelovanje z več akterji. Po potrebi bi bilo treba preučiti vzpostavitev novih mrež in platform. Za teme in intervencije, ki sprožajo polemiko, participativni, posvetovalni in soustvarjalni postopki ponujajo dodatne načine za reševanje napetosti med različnimi akterji, vključno z državljani in državljanke. Zlasti pomembna bo dejavna vloga Evropskega odbora regij, ki bo spodbujal regionalno vključevanje in sodelovanje.

Nazadnje, zmanjševanje števila opraševalcev ni le evropski izziv. Prizadevanja EU bi morala prispevati k mednarodnim prizadevanjem za zaustavitev tega svetovnega trenda v okviru mednarodne pobude za opraševalce³⁴ in prek drugih ustreznih mednarodnih forumov.

3. SKLEP

Če želi EU ohraniti biotsko raznovrstnost, ki je bistvena za dobrobit ljudi, ni druge možnosti, kot da zaustavi zmanjševanje števila divjih opraševalcev. Novi akcijski okvir v okviru pobude EU za opraševalce določa, kako naj se EU sooči s tem izzivom. Skupaj s predlogom zakonodaje o obnovi narave pomeni nov dogovor za opraševalce v EU.

Ta revidirana pobuda bo prispevala k ciljem evropskega zelenega dogovora, zlasti k strategiji za biotsko raznovrstnost in strategiji „od vil do vilic“. Prav tako bo dragocen prispevek k napredku EU pri doseganju ustreznih ciljev trajnostnega razvoja ZN in zavez, dogovorjenih v okviru Konvencije o biološki raznovrstnosti.

Komisija poziva Evropski parlament in Svet, naj potrdita novi okvir ukrepanja v okviru te pobude in v tesnem sodelovanju z vsemi zadevnimi deležniki dejavno sodelujeta pri njegovem izvajanju.

³⁴ <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-14/cop-14-dec-06-en.pdf>

PRILOGA – NOVI OKVIR UKREPANJA

Ta priloga vsebuje pregled ciljev in ukrepov za vsako prednostno nalogo v okviru revidirane pobude EU za opraševalce.

PREDNOSTNA NALOGA I: izboljšanje znanja o zmanjševanju števila opraševalcev, njegovih vzrokih in posledicah		
Cilji, ki jih je treba doseči do leta 2030 <i>Stanje opraševalcev in ključni vzroki za zmanjševanje njihovega števila se redno spremljajo s sistemom spremljanja na ravni EU in se redno ocenjujejo. To je podlaga za razvoj zanesljivih kazalnikov za razumevanje učinkov ustreznih nacionalnih politik in politik EU na opraševalce. Zapolnjene so kritične vrzeli v znanju o zmanjševanju števila opraševalcev, njegovih vzrokih ter posledicah za družbo in gospodarstvo. Dostop do podatkov in informacij o opraševalcih je odprt.</i>		
UKREP		DOKONČAN DO
1. VZPOSTAVITEV CELOVITEGA SISTEMA SPREMLJANJA		
1.1	Komisija in države članice bi morale zaključiti razvoj in preskušanje standardizirane metodologije za program spremljanja opraševalcev v EU . S pomočjo te metodologije bodo predloženi letni nabori podatkov o številčnosti in raznovrstnosti vrst opraševalcev, in sicer z ustrezno statistično močjo za oceno, ali se je zmanjševanje števila opraševalcev zaustavilo tako na ravni EU kot tudi na nacionalni ravni. Ko bo metodologija na voljo, naj bi države članice program uvedle na terenu.	2026
1.2	Komisija bo ob podpori držav članic in Evropske agencije za okolje oblikovala celovit okvir za spremljanje zmanjševanja števila opraševalcev, njegovih vzrokov in posledic ³⁵ . Še naprej bo podpirala sistematično zbiranje podatkov o večjih nevarnostih za opraševalce , zlasti prek pobud EMBA ³⁶ in Insignia ³⁷ .	2026
1.3	Komisija bo razvila kazalnike o stanju populacij opraševalcev in pritiskih, s katerimi se soočajo, ter preučila možnosti za razvoj kazalnikov o vplivih opraševalcev na zdravje ekosistemov, gospodarstvo in dobrobit ljudi.	neprekinjeno trajanje do leta 2030

³⁵ To bo sledilo modelu ukrepanja DPSIR (*drivers, pressure, state, impact and response* – dejavniki, pritiski, stanje, vplivi in odzivi).

³⁶ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=25560696>

³⁷ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=36702461>

	Ti kazalniki bodo razviti tako, da bodo med drugim prispevali k oceni ustreznih politik, kot je skupna kmetijska politika (povezava na ukrep 5.4).	
2. PODPORA RAZISKAVAM IN OCENAM		
2.1	Komisija in države članice bi morale spodbujati raziskave in inovacije v zvezi s stanjem oprasovalcev, vzroki in posledicami zmanjševanja njihovega števila ter učinkovite blažilne ukrepe . Prednostne temeljne in uporabne raziskave, podprte z okvirnim programom EU za raziskave in inovacije – Obzorje Evropa – in nacionalnimi raziskovalnimi prizadevanji, bi morale razširiti bazo znanja po skupinah oprasovalcev in izboljšati razumevanje nastajajočih nevarnosti za oprasovalce.	neprekinjeno trajanje do leta 2030
2.2	Komisija bo dokončala oceno evropskega rdečega seznama za ključne skupine žuželk oprasovalcev – čebele, trepetavke, metulje in molje.	2024
2.3	Komisija bo skupaj z državami članicami in Evropsko agencijo za okolje opredelila in kartirala ključna območja oprasovalcev v EU, ki bi morala postati središče ohranitvenih in obnovitvenih prizadevanj.	2025
3. SPODBUJANJE KREPITVE ZMOGLJIVOSTI IN IZMENJAVE ZNANJA		
3.1	Na podlagi ocene vrzeli bi morale Komisija in države članice podpreti naložbe za povečanje zmogljivosti strokovnjakov EU na področju taksonomije oprasovalcev (tj. znanosti o poimenovanju, opisovanju in razvrščanju teh organizmov) za izpolnitev potreb po raziskavah in spremljanju. Države članice bi morale povečati prizadevanja za izobraževanje in ustvariti priložnosti za delo na tem področju.	neprekinjeno trajanje do leta 2030
3.2	Komisija bo še naprej razvijala zbirko podatkov o oprasovalskih vrstah (vključno z opisom, slikami in zemljevidi razširjenosti posamezne vrste) ter podpirala razvoj terenskih vodnikov in identifikacijskih ključev za lažje spremljanje oprasovalcev.	2025
3.3	Komisija in države članice bi morale spodbujati odprt dostop do podatkov in informacij , pridobljenih z raziskovalnimi dejavnostmi in dejavnostmi spremljanja ter iz drugih ustreznih virov podatkov, kot so podatki o rabi zemljišč v okviru integriranega administrativnega in kontrolnega sistema (IAKS) SKP.	neprekinjeno trajanje do leta 2030

3.4	Komisija in Evropska agencija za okolje bosta še naprej spodbujali izmenjavo znanja prek platforme EU z informacijami o opraševalcih ³⁸ in prek evropskega informacijskega sistema za biotsko raznovrstnost (BISE) ³⁹ .	neprekinjeno trajanje do leta 2030
3.5	Komisija in države članice bi morale podpirati nadaljnji razvoj raziskovalne infrastrukture , pomembne za izboljšanje baze znanja o opraševalcih, vključno z nadgradnjo obstoječih pobud, kot so porazdeljeni sistem znanstvenih zbirk (DiSSCo) ⁴⁰ in dolgoročne raziskave ekosistemov v Evropi (eLTER) ⁴¹ .	2026
PREDNOSTNA NALOGA II: izboljšanje ohranjanja opraševalcev in odpravljanje vzrokov za zmanjševanje njihovega števila		
Cilji, ki jih je treba doseči do leta 2030 <i>Za opraševalce in njihove habitate so bili opredeljeni in izvedeni ustrezni ohranitveni in obnovitveni ukrepi. Ukrepi, pomembni za opraševalce, so v celoti vključeni v skupno kmetijsko politiko, države članice pa v celoti izkoriščajo možnosti financiranja za ohranjanje in obnovo habitatov opraševalcev na podeželskih in mestnih območjih, tudi v okviru kohezijske politike EU. Habitati opraševalcev so učinkovito vključeni v širšo krajino, kar opraševalcem omogoča, da se razširijo po območju in se odzovejo na škodljive vplive na podnebje. Oprasovalci so zaščiteni pred vplivi pesticidov, drugih onesnaževal okolja in invazivnih tujerodnih vrst.</i>		
4. IZBOLJŠANJE OHRANJANJA OPRAŠEVALSKIH VRST IN NJIHOVIH HABITATOV		
4.1	Komisija bo dokončala pripravo načrtov za ohranjanje ogroženih opraševalskih vrst. Dva načrta bosta zajemala kmetijske in gozdne krajine, tretji pa bo zajemal Kanarske otoke. Komisija in države članice bi morale podpreti njihovo izvajanje.	2026
4.2	Komisija bo opredelila opraševalce, značilne za habitate, zaščitene v skladu z direktivo o habitatih . Države članice bi morale zagotoviti, da se pri ukrepih, ki se izvajajo za te habitate, zlasti v okviru načrtov upravljanja območij Natura 2000, upošteva ohranjanje opraševalcev. Države članice bi morale zagotoviti	neprekinjeno trajanje do leta 2030

³⁸ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/EU+Pollinator+Information+Hive>

³⁹ <https://biodiversity.europa.eu>

⁴⁰ <https://www.dissco.eu>

⁴¹ <https://elter-ri.eu>

	ustrezno financiranje za te ukrepe.	
4.3	Države članice bi morale obravnavati potrebe ogroženih opraševalskih vrst ⁴² pri upravljanju obstojećih zavarovanih območij in v svojih zavezah za nova zavarovana območja v okviru strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030.	neprekinjeno trajanje do leta 2030
4.4	Komisija in države članice bi morale ob podpori Evropske agencije za okolje pripraviti načrt za mrežo ekoloških koridorjev za opraševalce – „ Buzz Lines “ (linije brenčanja) – in pripraviti načrt ukrepov za njegovo izvajanje. Načrt bo temeljil na kartiranju ključnih območij opraševalcev in oblikovanju novih habitatnih območij z obnovo. Za podporo izvajanju mreže ekoloških koridorjev („Buzz Lines“) bi morale države članice ohranjanje opraševalcev vključiti v politike prostorskega načrtovanja na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.	2027, z neprekinjenim izvajanjem do leta 2030
4.5	Komisija in države članice bi morale v okviru programa LIFE še naprej spodbujati dejavnosti za ohranjanje opraševalcev.	neprekinjeno trajanje do leta 2030
5. OBNOVITEV HABITATOV OPRAŠEVALCEV V KMETIJSKIH KRAJINAH		
5.1	Komisija bo še naprej sodelovala z državami članicami, da bi povečali podporo za opraševalcem prijazno kmetovanje v okviru skupne kmetijske politike (SKP) . Države članice bi morale v okviru SKP in drugih ustreznih instrumentov (npr. nacionalnih ali regionalnih ukrepov za ohranjanje narave) razviti in izvajati ciljno usmerjene in strateško načrtovane intervencije za zaustavitev zmanjševanja števila opraševalcev v kmetijskih krajinah do leta 2030. Prav tako bi morale zagotavljati skladnost in sinergije med temi različnimi instrumenti in ukrepi. Glede na to potrebo bo Komisija v prihodnji reformi SKP preučila možnosti, kako najboljše obravnavati ohranjanje in obnovo opraševalcev.	neprekinjeno trajanje do leta 2030
5.2	Komisija bo države članice in deležnike še naprej spodbujala k izmenjavi dobrih praks in organizaciji dejavnosti usklajevanja v okviru sedanje SKP, da bi olajšali oblikovanje in uporabo učinkovitih instrumentov, ki koristijo opraševalcem, kot so sheme plačil, ki temeljijo na rezultatih, in kolektivni ukrepi	2027

⁴² V skladu z ocenami evropskega rdečega seznama, <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist>.

	kmetov, tudi prek mreže SKP EU in drugih platform deležnikov.	
5.3	Države članice bi morale povečati zmogljivost kmetijskih svetovalnih služb za ohranjanje in obnovo opraševalcev. Izvajati bi morale tudi komunikacijske in predstavitvene dejavnosti za sheme, prijazne do opraševalcev.	neprekinjeno trajanje do leta 2030
5.4	Komisija bo še naprej razvijala kazalnik opraševalcev , da bi ga vključila v okvir SKP za spremljanje in ocenjevanje uspešnosti, ko bo sistem EU za spremljanje opraševalcev zadostno uveden.	2026
6. ZMANJŠEVANJE UČINKOV RABE PESTICIDOV NA OPRAŠEVALCE		
6.1	Komisija bo zahtevala, da vse države članice vzpostavijo sisteme v skladu z ustreznimi pravnimi zahtevami za zagotovitev, da poklicni uporabniki fitofarmaceutskih sredstev izvajajo integrirano varstvo rastlin pred škodljivimi organizmi , da bi se čim bolj zmanjšal vpliv fitofarmaceutskih sredstev na opraševalce.	2026
6.2	Komisija bo ocenila možnosti za izboljšanje obstoječih usklajenih kazalnikov tveganja ali razvoj novih, da bi se bolje ocenili trendi tveganja in uporabe fitofarmaceutskih sredstev, vključno s tveganji za opraševalce.	neprekinjeno trajanje do leta 2030
6.3	Komisija bo še naprej spremljala nujne registracije pesticidov, ki so škodljivi za opraševalce, in po potrebi zaprosila EFSA, naj oceni utemeljitve, ki so jih predložile države članice. Komisija bo EFSA pooblastila za razvoj posebnih protokolov za oceno teh utemeljitev. Kadar bo ugotovljeno, da so nujne registracije neutemeljene, bo Komisija še naprej sprejemala sklepe o njihovi prepovedi. Spremljala bo izvajanje smernic za nujne registracije in po potrebi razmislila o določitvi pravno zavezujočih meril v skladu z Uredbo (ES) št. 1107/2009 o tem, kdaj se lahko izdajo nujne registracije.	neprekinjeno trajanje do leta 2030
6.4	Po objavi revidiranih smernic Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) o čebelah za ocenjevanje tveganj za čebele zaradi uporabe pesticidov ⁴³ bo Komisija sodelovala z državami članicami pri njihovi popolni potrditvi in izvajanju. EFSA bo zaprosila za nov pregled, ko bodo na voljo nova znanja ali orodja za modeliranje.	2024

⁴³ <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/3295>

6.5	Komisija bo skupaj z državami članicami pripravila delovni načrt za razvoj, validacijo in krožni preskus dodatnih preskusnih metod za določanje toksičnosti pesticidov za opraševalce, vključno z divjimi opraševalci. Ta delovni načrt bo upošteval indikatorske vrste , ki jih je treba preskusiti, ter bo vključeval subletalne in kronične učinke pesticidov. Vključeval bo tudi podporo za mednarodno priznanje teh metod z novimi smernicami za preskušanje Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD).	2025
6.6	Komisija bo pripravila izvedbeno uredbo ⁴⁴ , ki bo določala postopek in merila za opredelitev nesprejemljivih dodatkov v fitofarmacevtskih sredstvih, vanjo pa bodo vključena merila za varstvo okolja, ki zajemajo opraševalce.	2024
7. IZBOLJŠANJE HABITATOV OPRAŠEVALCEV NA MESTNIH OBMOČJIH		
7.1	Komisija in države članice bi morale mesta spodbujati k praktični uporabi priročnika za mesta, prijazna do opraševalcev ⁴⁵ .	neprekinjeno trajanje do leta 2030
7.2	Evropska mesta bi morala pri pripravi načrtov za ozelenitev mest ⁴⁶ upoštevati zahteve glede ohranjanja opraševalcev.	neprekinjeno trajanje do leta 2030
8. ZMANJŠANJE VPLIVA INVAZIVNIH TUJERODNIH VRST NA OPRAŠEVALCE		
8.1	Komisija bo ocenila nevarnosti za opraševalce zaradi invazivnih tujerodnih vrst , ki še niso dodane na seznam invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, v skladu z Uredbo (EU) št. 1143/2014, in pripravila ocene tveganja za najbolj problematične vrste.	2025
8.2	Komisija bo ocenila možnosti obvladovanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst , ki so najbolj škodljive za divje opraševalce, da bi se povečale razpoložljivost, uporaba in učinkovitost nekemičnih možnosti	2028

⁴⁴ Na podlagi člena 27 Uredbe (ES) št. 1107/2009.

⁴⁵ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Cities>

⁴⁶ https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/urban-greening-platform_en

	obvladovanja.	
8.3	Komisija bo pripravila smernice za spodbujanje uporabe avtohtonih rastlin in mešanic semen, ki so prijazne oprasovalcem , na območjih, med katere spadajo zasebni vrtovi, javne površine, kmetijska zemljišča in gozdovi.	2027
9. BOJ PROTI PODNEBNIM SPREMENBAM IN DRUGIM VZROKOM ZA ZMANJŠEVANJE ŠTEVILA OPRAŠEVALCEV		
9.1	Komisija bo ob podpori Evropske agencije za okolje opredelila najranljivejša območja za oprasovalce v razmerah podnebnih sprememb ter pripravila in izvajala ciljno usmerjene blažilne ukrepe. Države članice bi morale vpliv podnebnih sprememb na oprasovalce in njihove habitate upoštevati v svojih nacionalnih strategijah za prilagajanje podnebnim spremembam.	neprekinjeno trajanje do leta 2030
9.2	Države članice bi morale z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi politikami zmanjševati vpliv svetlobnega onesnaževanja na oprasovalce. Komisija bo v zvezi s tem spodbujala uporabo smernic za javnost ⁴⁷ in mesta ⁴⁸ .	neprekinjeno trajanje do leta 2030
9.3	Evropska agencija za kemikalije bo pripravila smernice za ocenjevanje tveganj biocidov za oprasovalce.	2024
PREDNOSTNA NALOGA III: mobilizacija družbe ter spodbujanje strateškega načrtovanja in sodelovanja na vseh ravneh		
Cilji, ki jih je treba doseči do leta 2030 <i>Akcijski načrti za zaustavitev zmanjševanja števila oprasovalcev so bili razviti in izvedeni na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Učinek javnih politik se je povečal z učinkovito mobilizacijo splošne javnosti in podjetij. Učinek posameznih ukrepov se je povečal z boljšim sodelovanjem in usklajevanjem ustreznih akterjev na vseh ravneh. EU prevzema vodilno vlogo na svetovni ravni pri podpiranju in lažjanju mednarodnega ukrepanja v zvezi z oprasovalci.</i>		

⁴⁷ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Citizens>

⁴⁸ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Cities>

10. POMOČ DRŽAVLJANOM IN DRŽAVLJANKAM TER PODJETJEM PRI UKREPANJU		
10.1	Komisija in države članice bi morale še naprej ozaveščati javnost o zmanjševanju števila opraševalcev in javnost vključevati v ukrepe za rešitev te težave s podpiranjem komunikacijskih dejavnosti in dejavnosti mreženja.	neprekinjeno trajanje do leta 2030
10.2	Komisija in države članice bi morale spodbujati ljubiteljsko znanost in lajšati sodelovanje javnosti pri spremljanju in ohranjanju opraševalcev, zlasti pa bi morale podpirati vključevanje mladih in participativno upravljanje .	neprekinjeno trajanje do leta 2030
10.3	Komisija in države članice bi morale spodbujati uporabo smernic o ukrepih v ključnih poslovnih sektorjih za zaščito opraševalcev ⁴⁹ , tudi prek platforme EU za podjetja in biotsko raznovrstnost.	neprekinjeno trajanje do leta 2030
11. SPODBUJANJE STRATEŠKEGA NAČRTOVANJA IN SODELOVANJA NA VSEH RAVNEH		
11.1	Države članice bi morale v tesnem sodelovanju z deležniki ter državljani in državljkami razviti nacionalne strategije za opraševalce , s katerimi se bodo usklajevala in spodbujala prizadevanja v vseh zadevnih sektorjih in politikah za zaustavitev zmanjševanja števila opraševalcev do leta 2030. Komisija bo v zvezi s tem podpirala države članice, tudi prek delovne skupine za opraševalce v okviru platforme EU za biotsko raznovrstnost.	2025
11.2	Komisija in države članice bi morale podpirati in spodbujati ukrepe za ohranjanje opraševalcev na regionalni in lokalni ravni , tudi prek skladov kohezijske politike EU. Regionalni in lokalni organi bi morali v tesnem sodelovanju z deležniki in lokalnimi skupnostmi pripraviti akcijske načrte , ki bi prispevali k prizadevanjem EU in nacionalnim prizadevanjem za zaustavitev zmanjševanja števila opraševalcev do leta 2030.	neprekinjeno trajanje do leta 2030
11.3	Evropski odbor regij bi moral podpirati izvajanje pobude za opraševalce med lokalnimi in regionalnimi organi ter spodbujati izmenjavo znanja in dobrih praks o tem, kako zaščititi opraševalce. Komisija in Evropski	neprekinjeno trajanje do leta 2030

⁴⁹ Smernice o ukrepih za zaščito opraševalcev s strani sektorja agroživilskih proizvodov in pijač; trgovine na drobno; gozdarstva; hortikulture; gradbeništva; krajinske arhitekture; turizma in energetike; čebelarstva ter ekstraktivnih sektorjev; glej <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Businesses>.

	odbor regij bi morala sodelovati pri spodbujanju vključevanja vseh ravni upravljanja, ob zagotavljanju ustrezne podpore ter spodbujanja in usklajevanja ukrepov, ki se izvajajo na lokalni in regionalni ravni.	
11.4	Komisija bo še naprej spodbujala sodelovanje z več akterji prek obstoječih platform, kot so delovna skupina za opraševalce v okviru platforme EU za biotsko raznovrstnost, platforma za politiko Interreg, program TAIEX-EIR Peer 2 Peer, mreža SKP EU in platforma EU za ozelenitev mest. Preučila bo dodatne potrebe za povečanje zmogljivosti sodelovanja med več akterji na ravni EU.	neprekinjeno trajanje do leta 2030
11.5	Komisija in države članice bi morale še naprej spodbujati učinkovito mednarodno ukrepanje v zvezi z opraševalci, tudi v okviru Organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo (FAO), Konvencije o biološki raznovrstnosti in OECD.	neprekinjeno trajanje do leta 2030